

МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ: ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті досліджено еволюцію моделей управління економікою в контексті становлення та розвитку концепції «зеленої» економіки, а також розкрито особливості формування еколого-економічних відносин як основи забезпечення сталого розвитку. Обґрунтовано, що сучасні глобальні виклики, пов'язані зі зміною клімату, виснаженням природних ресурсів, цифровою трансформацією та необхідністю підвищення конкурентоспроможності національних економік, зумовлюють потребу у трансформації традиційних моделей економічного управління. Встановлено, що методологічною основою сучасних моделей є класичні та неокласичні економічні концепції, зокрема теорії Ж.-Б. Сея, Дж. Кейнса, М. Кондратьєва та Й. Шумпетера, які у сучасних умовах набувають нового змісту через інтеграцію екологічної складової в економічну політику держави. Досліджено історичну еволюцію економічних систем та охарактеризовано особливості ринкової економіки вільної конкуренції, соціально орієнтованої ринкової моделі, традиційної економічної системи й адміністративно-командної моделі господарювання. Доведено, що сучасний етап розвитку світової економіки характеризується переходом до моделей управління, заснованих на принципах сталого розвитку, екологічної відповідальності, ресурсоефективності та інноваційності. Визначено, що ключову роль у забезпеченні ефективності таких моделей відіграє державна економічна політика, спрямована на стимулювання екологічних інновацій, розвиток циркулярної економіки, підтримку низьковуглецевих технологій та формування ефективного інституційного середовища. Обґрунтовано, що еколого-економічні відносини є системоутворюючим елементом сучасних моделей управління економікою, оскільки забезпечують збалансоване використання природного капіталу, мінімізацію негативного впливу господарської діяльності на довкілля та досягнення довгострокового економічного зростання. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання під час розроблення державної політики переходу до «зеленої» економіки, удосконалення механізмів державного регулювання, формування стратегій сталого розвитку та підвищення ефективності моделей управління національною економікою.

Ключові слова: зелена економіка; моделі управління економікою; еколого-економічні відносини; сталий розвиток; державна економічна політика; державне регулювання; інноваційний розвиток.